

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Факультет суспільних наук
Кафедра соціології та соціальної роботи**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо забезпечення самостійної роботи студентів
з дисципліни «Методи збору соціологічної інформації»
(для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 054 «Соціологія» першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти)**

Ужгород – 2021

УДК 316 (303)

Афанасьєв Д.М. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Методи збору соціологічної інформації» (для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 054 «Соціологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти). Ужгород, ДВНЗ «УжНУ», 2021. 40 с.

Автор:

Афанасьєв Д.М., кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «УжНУ»

Рецензенти:

Шандор Ф.Ф., доктор філософських наук, завідувач кафедри соціології та соціальної роботи;

Рюль В.О., кандидат соціологічних наук, доцент соціології та соціальної роботи

*Рекомендовано до друку:
засіданням кафедри соціології та соціальної роботи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол № 11 від 16.06.2021 р.)
методичною комісією факультету суспільних наук
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол №7 від 25.06.2021 р.)*

© Афанасьєв Д.М., 2021

Зміст

Пояснювальна записка	4
Мета і завдання навчальної дисципліни	5
Програма навчальної дисципліни	7
Організація самостійної роботи	12
Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання	15
Теми практичних завдань, індивідуальної та самостійної роботи студентів та завдання до них	19
Тестові завдання для самоконтролю	26
Перелік курсових робіт з дисципліни «Методи збору соціологічної інформації»	33
Питання до іспиту з дисципліни “Методи збору соціологічної інформації”	35
Рекомендовані джерела інформації	39

Пояснювальна записка

Дисципліна "Методи збору соціологічної інформації" є обов'язковою компонентою для студентів спеціальності 054 «Соціологія». Підставою включення цієї дисципліни до освітньо-професійних програм з соціології є розробка та затвердження Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 054 «Соціологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 4 березня 2020 року № 371).

Предметом дисципліни є сутність кількісних та якісних методів навчання, їх специфіки та особливостей застосування в конкретних соціологічних дослідженнях. Дисципліна спрямована на формування теоретико-методологічного та прикладного знання про методи та організаційні процедури соціологічних досліджень. Особливу увагу приділено опрацюванню вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо застосування сучасних методів збору соціологічної інформації; процедурі послідовного виконання етапів соціологічного дослідження з використанням розглянутих методів.

Форми занять та методи викладання - лекції-бесіди, групові та індивідуальні творчі роботи, презентації та дискусії. Вивчення курсу завершується іспитом.

Попередні умови вивчання курсу: базове знання з курсів теоретичної соціології, методології соціологічних досліджень, історії соціології, загальнонаукової підготовки.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою є формування та поглиблення знання студентів щодо сучасних методів збору соціологічної інформації, а також способи організації проведення соціологічних досліджень даними методами; формування компетенцій застосування методів збору соціологічної інформації при проведенні соціологічних досліджень.

Студенти мають опанувати відповідними першоджерелами, набути навичок їх критичного аналізу, ознайомитись з відповідними соціологічними теоріями та соціологічними методами вимірювання структурних параметрів суспільства, аналізувати емпіричні дані та робити аналітичні доповіді з зазначеної проблематики.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність працювати в команді.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності спеціальності (СК)

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження

СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців

СК08. Здатність використовувати інтернет – ресурси, статистичну інформацію для вирішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.

СК10. Готовність до соціально-економічної, соціально-політичної діяльності, прогнозування економічних та політичних явищ в соціумі.

СК11. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

СК13. Здатність ефективно розробляти проекти і заявки для участі в українських та міжнародних конкурсах з метою отримання фінансування для інноваційних послуг або розвитку наукових, дослідницьких контактів.

СК15. Здатність до вироблення та застосування комунікативних стратегій в рамках міжособистісної взаємодії, управлінської діяльності тощо.

СК16. Здатність до соціологічної рефлексії стосовно теоретичних та прикладних аспектів здійснення соціальної роботи.

СК17. Здатність прогнозувати та вирішувати конфлікти ситуації на різних рівнях суспільних відносин.

Програма навчальної дисципліни
“Методи збору соціологічної інформації”

Модуль 1. Традиційні та загальнонаукові методи збору соціологічної інформації

Тема 1. Класифікація методів соціологічних досліджень

Соціологічне дослідження в системі соціологічного знання. Поняття соціологічного дослідження. Критерії до типологізації методів соціологічних досліджень.

Види методів досліджень за сферою застосування. Види методів досліджень за мірою прояву динаміки об'єкта. Види методів дослідження за глибиною та складністю аналізу. Розвідувальне (пілотажне або зондажне) дослідження. Описове дослідження. Аналітичне дослідження.

Види методів дослідження за типом та рівнем дослідницької діяльності: теоретичні, емпіричні, емпірико-теоретичні. Види методів дослідження за умовами проведення: польові та лабораторні.

Нетрадиційні критерії для типологізації методів соціологічних досліджень.

Тема 2. Спостереження

Спостереження як загальнонауковий метод. Особливості використання спостереження в соціологічних дослідженнях. Процедура здійснення спостереження. Висунення гіпотез та завдань спостереження.

Інструментарій методу: щоденник спостереження, картки для реєстрації одиниць спостереження, протокол спостереження, класифікатор контент-аналізу щоденникових і протокольних записів. Використання аудіовізуальних технічних засобів фіксації одиниць спостереження, програма обробки даних спостереження.

Переваги та недоліки спостереження. Види спостережень. Невключене і включене спостереження. Лабораторне, польове і лабораторно-польове дослідження. Стандартизоване та нестандартизоване спостереження. Систематичне, епізодичне та випадкове спостереження.

Тема 3. Експеримент

Експеримент як загальнонауковий метод. Особливості використання експерименту в соціологічних дослідженнях. Процедура здійснення експерименту. Загальна логіка експерименту. Висунення гіпотез та завдань експерименту. Характеристики груп, що впливають на проведення: нейтральні, факторні, контрольні. Експериментальні групи: контрольні, експериментальні.

Переваги та недоліки експерименту. Види експериментів. Лінійний експеримент. Паралельний експеримент. Послідовний експеримент. Методи відбору експериментальних груп: метод випадкового відбору, метод попарного відбору, метод структурної або квотної вибірки.

Інструментарій методу. Використання аудіовізуальних технічних засобів фіксації.

Тема 4. Аналіз документів в соціології

Поняття документу. Класифікація документів. Способи аналізу документів. Достовірність інформації в документальних джерелах.

Історія методу аналізу документів. Кількісні та якісні стратегії аналізу документів. Процедура проведення кількісного аналізу документів. Підготовка словників аналізу документів (кореляційний словник, словник заміщення). Процедура проведення якісного аналізу документів. Роль дослідника у проведенні якісної процедури аналізу документів. Триангуляція як метод поєднання кількісного та якісного аналізу документів.

Транскрибування текстів. Правила транскрибування. Методи аналізу транскриптів. Метод Розенталей як стратегія дослідження текстів. Grounded Theory як метод аналізу тексту.

Тема 5. Експертне опитування

Експертне опитування як метод отримання соціальної інформації. Історія розвитку експертних опитувань. Експерт як джерело суспільно важливої інформації. Вид експертів. Відбір експертів. Принцип «снігової кулі». Способи роботи експертів. Метод дельфійських груп.

Документи експертного опитування. Технічне забезпечення експертного опитування. Переваги і недоліки методу експертного опитування.

Тема 6. Тести в соціології

Поняття тесту. Історія розвитку тестових досліджень. Об'єкт дослідження тестів. Варіанти застосування тестів у соціологічному дослідженні. Функції тестів. Форми тестових процедур. Тести-опитувальники. Ситуативні тести та тести дій. Проективні методики.

Основні вимоги до тестів. Надійність тестів. Переваги та недоліки використання тестів в соціології.

Модуль 2. Кількісні методи збору соціологічної інформації

Тема 7. Опитування

Роль опитування у зборі первинної соціальної інформації. Характеристики респондентів. Відбір інтерв'юєрів для роботи з респондентами.

Історія розвитку методу опитування. Види опитування. Переваги та недоліки опитування. Процедура здійснення опитування. Висунення гіпотез та завдань опитування. Інструментарій методу. Використання аудіовізуальних технічних засобів фіксації.

Тема 8. Анкетування

Анкетування як різновид опитування. Розвиток анкетування як методу збору соціологічної інформації. Види анкет.

Різновиди запитань в анкеті. Закриті та відкриті запитання. Перевірочні запитання. Формулювання питань. Дихотомічні варіанти відповідей. Номінальна шкала. Порядкова шкала. Рангова шкала. Соціально-демографічний блок анкети. Розділи анкет.

Вплив анкетера та сторонніх осіб на заповнення анкет. Соціально-психологічні умови заповнення анкет.

Обробка анкет. Використання технологічних засобів. Переваги та недоліки анкетування.

Тема 9. Інтерв'ю

Інтерв'ю як різновид опитування. Розвиток інтерв'ю як методу збору соціологічної інформації. Види інтерв'ю.

Бланк інтерв'ю. Різновиди запитань в бланку інтерв'ю. Закриті та відкриті запитання. Перевірочні запитання. Формулювання питань. Дихотомічні варіанти відповідей. Номінальна шкала. Порядкова шкала. Рангова шкала. Структура бланку інтерв'ю.

Вплив інтерв'юера та сторонніх осіб на заповнення бланків інтерв'ю. Соціально-психологічні умови проведення інтерв'ю.

Обробка бланків інтерв'ю. Використання технологічних засобів. Переваги та недоліки інтерв'ю.

Тема 10. Поштове опитування. Пресове опитування

Поштове опитування як різновид кількісних методів. Розвиток поштового опитування як методу збору соціологічної інформації.

Анкета поштового опитування. Різновиди запитань в анкеті. Додаткові документи при поштовому опитуванні. Рівень повернення анкет. Способи підвищення повернення анкет. Строки проведення поштового опитування.

Пресове опитування як різновид кількісних методів. Розвиток пресового опитування як методу збору соціологічної інформації.

Анкета пресового опитування. Різновиди запитань в анкеті. Характеристики ЗМІ де розміщується анкета. Рівень повернення анкет. Способи підвищення повернення анкет. Строки проведення пресового опитування.

Обробка анкет поштового та пресового опитування. Використання технологічних засобів. Переваги та недоліки поштового та пресового опитування.

Тема 11. Телефонне опитування. Інтернет-опитування

Телефонне опитування як різновид кількісних методів. Розвиток телефонного опитування як методу збору соціологічної інформації. Телефонні книги та довідники як джерело інформації про абонентів. Абоненти мобільних операторів. Оптимальний час для проведення телефонних опитувань. Різновиди запитань опитування. Ведення діалогу з абонентами телефонного зв'язку. Переваги та недоліки телефонного опитування.

Інтернет опитування як різновид кількісних методів. Розвиток Інтернет опитувань як методу збору соціологічної інформації. Характеристики різних Інтернет-платформ для проведення опитування. Різновиди опитувальників в Інтернеті. Контроль вибірки та надійність результатів. Переваги та недоліки Інтернет опитувань.

Тема 12. Соціометрія

Соціометрія як метод вивчення взаємовідносин в колективі. Історія розвитку методу соціометрії (Дж.Морено та його підхід). Колектив як об'єкт вивчення соціометрії.

Соціометрична процедура. Підготовка дослідника до участі в соціометрії. Підходи до проведення соціометрії: параметричний та непараметричний. Соціограма. Соціоматриця. Способи аналізу результатів соціометрії. Використання технічних засобів при аналізі соціометрії. Переваги та недоліки соціометричної процедури.

Тема 13. Метод вивчення соціальних дистанцій

Соціальні дистанції як об'єкт вивчення в соціології. Способи вивчення соціальних дистанцій. Шкала Богардуса як метод дослідження соціальних дистанцій. Розвиток методу соціальних дистанцій. Еморі Богардус і його варіанти адаптації опитувальника.

Варіації шкали Богардуса в Україні та Росії (Л.Почебут та Н.Паніна). Використання технічних засобів при аналізі результатів даної методики. Переваги та недоліки методу вивчення соціальних дистанцій.

Модуль 3. Традиційні якісні методи збору соціологічної інформації

Тема 14. Фокус група

Фокус група як класичний якісний метод соціології. Історія розвитку методу фокус груп. Методи відбору респондентів для фокус груп.

Роль модераторів та помічників під час фокус групи. Використання відео та аудіо засобів під час фокус групи. Вимоги до формування складу учасників фокус груп. Тривалість фокус групи. Складання гайду. Формулювання запитань.

Транскрибування текстів фокус груп. Правила транскрибування. Методи аналізу транскриптів. Метод Розенталей як стратегія дослідження текстів. Grounded Theory як метод аналізу тексту. Переваги і недоліки методу фокус груп.

Тема 15. Глибинне інтерв'ю

Глибинне інтерв'ю як класичний якісний метод соціології. Історія розвитку методу глибинного інтерв'ю. Нарративне глибинне інтерв'ю. Методи відбору респондентів для глибинного інтерв'ю. Договір на участь респондентів у глибинному інтерв'ю. Використання відео та аудіо засобів під час глибинного інтерв'ю. Тривалість глибинного інтерв'ю. Складання гайду. Формулювання запитань.

Транскрибування текстів глибинного інтерв'ю. Правила транскрибування. Методи аналізу транскриптів. Способи аналізу транскриптів. Переваги і недоліки методу глибинного інтерв'ю.

Тема 16. Біографічне інтерв'ю та біографічний метод в соціології

Біографічні дані як джерело інформації в соціології. Історії життя як основа біографічного методу. Історичні витоки біографічного методу. Особливості здійснення біографічного інтерв'ю.

Збір біографічного матеріалу. Типи історій життя. Повна історія життя. Тематична історія життя. Відредагована історія життя. Публічні матеріали. Приватні архівні матеріали. Автобіографія. Мемуари. Листування. Переваги та недоліки біографічного методу.

Тема 17. Метод дослідження випадку. Case study

Метод дослідження випадку як якісна стратегія в соціології. Сфери застосування методу дослідження випадку. Типи case study.

Вибір випадків для аналізу. Одиначні та множинні кейси. Передумови до застосування конкретного виду кейсів. Case study в розв'язанні проблем клієнтів. Історія сім'ї. Залучення до case study спеціалістів з інших галузей. Переваги та недоліки методу дослідження випадку.

Модуль 4. Сучасні якісні методи збору соціологічної інформації

Тема 18. Action research

Action research як сучасний метод дослідження в соціології. Визначення та сфера застосування методу. Специфіка та функції action research. Філософські засади action research. Стратегії проведення action research. Індивідуальна та командна стратегія проведення action research.

Циклічність здійснення методу для вирішення ситуації. Використання інших методів збору соціологічної інформації для підсилення ефективності action research. Переваги та недоліки action research.

Тема 19. Дискурс-аналіз

Дискурс як джерело інформації в соціології. Історія еволюції моду дискурс-аналізу. Теорія дискурсу Е.Лаклау та Ш.Муфф. Критичний дискурс-аналіз. Дискурсивна психологія.

Мовленнєва діяльність та її соціальна значущість. Модель дискурсу: смислове поле, тональність та способи реалізації дискурсу. Дослідницькі підходи в дискурс-аналізі. Текстуальний підхід. Інтер- та гіпертекстуальний підхід. Контекстуальний підхід. Покрокова стратегія дискурс-аналізу. Переваги та недоліки дискурс-аналізу.

Тема 20. Наративний аналіз

Наративний аналіз як якісна стратегія в соціології. Сфери застосування наративного аналізу. Історія становлення наративного аналізу. Наративістські концепції пояснення (А. Данто, У. Гелли, М. Вайт, Т. М. Гуд та ін.).

Покрокова стратегія наративного аналізу. Наративний аналіз транскриптів. Наративний аналіз наукових текстів та художньої літератури. Переваги та недоліки методу дослідження наративів.

Тема 21. Візуальна соціологія

Візуальна соціологія як якісна стратегія в соціології. Сфери застосування візуальної соціології. Історія становлення візуальної соціології: постструктуралізм та семіотика як предтеча візуальної соціології.

Дослідження реклами. Дослідження фільмів. Дослідження напрямків та течій в мистецтві. Вивчення сексуальності, еротизму, образів мужності та жіночності. Аналіз візуальних матеріалів у ЗМІ. Аналіз фотографій. Переваги та недоліки візуальної соціології.

Організація самостійної роботи

З метою поглибленого вивчення матеріалу студентам пропонуються наступні види самостійної роботи:

1. Реферат (не більше 4 за курс)

Обсяг – до 10 сторінок друкованих сторінок (шрифт Times New Roman, кегль - 14, міжрядковий інтервал - 5; всі поля по 2 см). Джерела, які використовуватиме студент, заздалегідь узгоджуються з викладачем.

3 бали за кожен реферат

2. Транскрибування результатів глибинних інтерв'ю.

Робота передбачає проведення низки глибинних інтерв'ю та транскрибування результатів згідно правил поданих нижче. Завдання виконується в двотижневий строк від дати оголошення. Робота подається у вигляді роздрукованого документу. Окрім роздрукованого документу студент подає аудіо або відео запис, на основі якого було здійснено транскрибування.

10 балів за завдання

Зразок

Правила транскрибування

1. Формат документу:

- a. Транскрибування глибинного інтерв'ю записується у форматі MS Word.
- b. Перша сторінка оформлюється згідно стандартного формату (рекомендації до написання курсових робіт)
- c. Шрифт еквівалентний Times Roman — розмір 12
- d. Інтервал між рядками в тексті інтерв'ю — одинарний
- e. Поля документу
 - i. вгорі та внизу документу — 2 см
 - ii. праве поле — 2 см
 - iii. ліве поле — 2, 5 см

2. Часовий покажчик за таймером:

- a. подається кожного разу при зміні теми розмови
- b. але не рідше кожних 10-и хвилин
- c. друкується окремим рядком, зліва над текстом
- d. формат запису = 18:14 (18 хв. + 14 секунд); запис означає, що тема змінилася на 18-ій хвилині та 14-ій секунді запису

3. Основні принципи запису тексту:

- a. Текст розшифровується повністю, як текст інтерв'юера, так і текст респондента
 - b. Круглі лапки вживаються для передачі інформації, яка прозвучала в тексті (включно з паузами)
 - c. Квадратні дужки вживаються для додаткових коментарів
- #### 4. Мова інтерв'ю зберігається повністю (українська, російська, тощо)
- #### 5. Незрозумілі місця у запису подаються:

а. Курсивом - в круглих дужках - і вживанням трьох знаків питання — ???, робиться спроба розшифрувати незрозуміле слово:

Я вчився тоді в (Лембергу ???)

б. якщо це фраза, в якій є значні пробіли, додаємо три крапки в місцях пробілів у тексті:

Але після того літа батько вирішив

поїхати до (Ревного ... на зарітки ... ???)

6. Діалектизми — якщо респондент говорить “свальба” замість “весілля”, вживаємо діалектизм як чуємо, додаткових позначок в тексті не робиться:

Та свальба не була довгою

7. Суржик, розмовні вислови тощо – повністю зберігаються, додаткових позначок в тексті не робиться

8. Коми, крапки, дво-крапки, тире, знаки оклику, знаки питання, тощо, вживаються за потребою, згідно смислових акцентів, ‘розставлених’ респондентом під час оповіді.

9. Паузи передаються:

а. Коротка пауза (...)

б. Довга пауза (—)

10. Слова-паразити (так-от, типу, е, ну, тощо):

а. На початку транскрипту подаються певну кількість разів, для передачі в тексті особливостей розмовної мови інформанта

б. Далі оминаються, для полегшення прочитання тексту

11. Слова-вигуки (о-йой-йой, їй-бо, Бога му, тощо)

а. Зберігаються, тому що вони несуть важливе емоційне забарвлення

б. Передаються у тексті як чуються

12. Географічні назви подаються у стандартному правописному (не розмовному) варіанті

13. Скорочені назви (колгоспів, установ, посад, тощо)

а. подаються у тому варіанті, як вони прозвучали під час інтерв’ю

б. повна назва подається в квадратних лапках лише один раз, коли установа згадується вперше.

14. Додаткова інформація про ситуацію інтерв’ю:

а. емоційний стан інформанта подається у квадратних лапках — позіхає — плаче — сміється — замовкає — понижує/підвищує голос — весело — сумно — з іронією — із сарказмом — звинувачуючи — виправдовуючи (тощо):

Мама так тоді переживали, ї-ї-й [сумно зітхає]

б. інформація про зміну ситуації інтерв’ю подається у квадратних лапках

[МІВ попросила виключити диктофон]

[МІВ дістає фотоальбом]

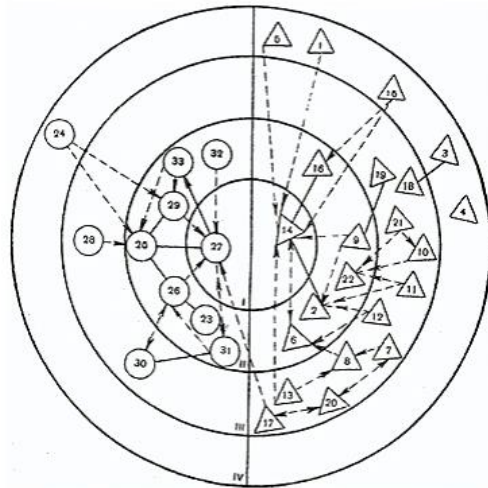
[здзвонив телефон] [завітала сусідка]

с. всі інші додаткові зауваження інтерв’юера подаються у квадратних лапках

3. Провести діагностику колективу методом соціометрії.

Студент повинен провести діагностику навчального або виробничого колективу з використанням соціометричної процедури. Завдання виконується в двотижневий строк від дати оголошення. За результатами соціометрії студент подає звіт, що містить сформовані за зразком соціоматрицю та соціограму (див. нижче)

10 балів за завдання

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33		
1																																			
2																																			
3																																			
4																																			
5																																			
6																																			
7																																			
8																																			
9																																			
10																																			
11																																			
12																																			
13																																			
14																																			
15																																			
16																																			
17																																			
18																																			
19																																			
20																																			
21																																			
22																																			
23																																			
24																																			
25																																			
26																																			
27																																			
28																																			
29																																			
30																																			
31																																			
32																																			
33																																			

Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік;
- екзамен;
- тести;
- транскрибування результатів якісних методик;
- соціометричне дослідження;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Конкретні засоби діагностики та методи їх демонстрування визначаються розробником (розробниками) робочої програми навчальної дисципліни.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна доповідь, реферат

Форма модульного контролю: контрольна робота

Форма підсумкового семестрового контролю: залік, екзамен

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
15	5	5	10	10	5		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	50	100
15	5	5	5	5	10	5		

T1, T2 ... – теми

Загальна оцінка за I семестр оцінюється як середнє за два модулі

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 3)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T14	T15	T16	T17	50	100
10	15	15	10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 4)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T18	T19	T20	T21	50	100
15	10	15	10		

T1, T2 ... – теми

Загальна оцінка за II семестр оцінюється як середнє за два модулі

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	30
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	5
Презентація (соціометричне дослідження, транскрибування результатів якісних методик)	1	10
Реферат	1	5
Модульна контрольна робота	4	50
Разом		200 (відповідно по 100 балів за кожний семестр)

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з трьох компонентів різної складності:

Перший компонент – тестові завдання. Студентові пропонується обрати один варіант відповіді з чотирьох, які будуть запропоновані в якості відповіді на тестові завдання. Кількість тестових завдань – 7-9 залежно від тематичного модулю. Тести охоплюють зміст лекційного матеріалу з тем модулю.

Другий компонент – задача. Студенту пропонується розрахувати

помилку репрезентативності вибірки або обсяг вибіркової сукупності. Завдання спрямоване на логічне мислення і охоплює зміст лекційного матеріалу з тем модулю.

Третій компонент – відкрите запитання. Студенту пропонується надати розгорнуту відповідь на запитання. Від студента вимагається відтворити отримані знання та надати рекомендації з покращення соціальних взаємозв'язків у соціумі з орієнтацією на соціальні ресурси.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів:

Кількість балів	Оцінка	
	<i>за шкалою</i>	<i>за національною шкалою</i>
<u>90-100</u>	<u>A</u>	<u>Відмінно</u>
<u>82 - 89</u>	<u>B</u>	<u>Добре</u>
<u>75 - 81</u>	<u>C</u>	
<u>64 - 74</u>	<u>D</u>	<u>Задовільно (зараховано)</u>
<u>60-63</u>	<u>E</u>	
<u>35 - 59</u>	<u>FX</u>	<u>Незадовільно (не зараховано)</u>
<u>1 - 34</u>	<u>F</u>	

Оцінювання рівня знань студентів здійснюється на основі результатів поточного модульного і підсумкового контролю та іспиту (заліку).

Позитивна оцінка ставиться за умови, що студент набрав від 60 до 100 балів відповідно до шкали оцінювання знань.

Якщо студент набрав від 35 до 59 балів, то він складає іспит чи залік, які оцінюються до 25 балів.

Студент, який набрав від 0 до 34 балів, може подати на ім'я декана заяву на повторне вивчення дисципліни і скласти іспит чи залік.

Ліквідація академзаборгованості здійснюється у відповідності із встановленим Вченою радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет» порядком.

**Теми практичних завдань, індивідуальної та самостійної роботи
студентів та завдання до них
“Методи збору соціологічної інформації”**

Тема 1. Класифікація методів соціологічних досліджень

1. Соціологічне дослідження в системі соціологічного знання. Поняття соціологічного дослідження.
2. Критерії до типологізації методів соціологічних досліджень.
3. Розвідувальне (пілотажне або зондажне) дослідження. Описове дослідження. Аналітичне дослідження.
4. Види методів дослідження за типом та рівнем дослідницької діяльності: теоретичні, емпіричні, емпірико-теоретичні.
5. Види методів дослідження за умовами проведення: польові та лабораторні.
6. Нетрадиційні критерії для типологізації методів соціологічних досліджень.

Тема 2. Спостереження

1. Спостереження як загальнонауковий метод.
2. Особливості використання спостереження в соціологічних дослідженнях.
3. Процедура здійснення спостереження. Висунення гіпотез та завдань спостереження.
4. Інструментарій методу: щоденник спостереження, картки для реєстрації одиниць спостереження, протокол спостереження, класифікатор контент-аналізу щоденникових і протокольних записів.
5. Переваги та недоліки спостереження.
6. Види спостережень. Невключене і включене спостереження. Лабораторне, польове і лабораторно-польове дослідження. Стандартизоване та нестандартизоване спостереження. Систематичне, епізодичне та випадкове спостереження.

Тема 3. Експеримент

1. Експеримент як загальнонауковий метод.
2. Особливості використання експерименту в соціологічних дослідженнях.
3. Процедура здійснення експерименту.
4. Загальна логіка експерименту. Висунення гіпотез та завдань експерименту.
5. Характеристики груп, що впливають на проведення: нейтральні, факторні, контрольні. Експериментальні групи: контрольні, експериментальні.
6. Переваги та недоліки експерименту.
7. Види експериментів. Лінійний експеримент. Паралельний експеримент. Послідовний експеримент. Методи відбору експериментальних груп: метод випадкового відбору, метод попарного відбору, метод структурної або квотної вибірки.
8. Інструментарій методу. Використання аудіовізуальних технічних засобів фіксації.

Тема 4. Аналіз документів в соціології

1. Поняття документу. Класифікація документів.
2. Способи аналізу документів. Достовірність інформації в документальних джерелах.
3. Історія методу аналізу документів. Кількісні та якісні стратегії аналізу документів.
4. Процедура проведення кількісного аналізу документів. Підготовка словників аналізу документів (кореляційний словник, словник заміщення).
5. Процедура проведення якісного аналізу документів. Роль дослідника у проведенні якісної процедури аналізу документів.
6. Триангуляція як метод поєднання кількісного та якісного аналізу документів.
7. Транскрибування текстів. Правила транскрибування. Методи аналізу транскриптів.
8. Метод Розенталей як стратегія дослідження текстів. Grounded Theory як метод аналізу тексту.

Тема 5. Експертне опитування

1. Експертне опитування як метод отримання соціальної інформації. Історія розвитку експертних опитувань.
2. Експерт як джерело суспільно важливої інформації.
3. Вид експертів. Відбір експертів. Принцип «снігової кулі».
4. Способи роботи експертів. Метод дельфійських груп.
5. Документи експертного опитування. Технічне забезпечення експертного опитування.
6. Переваги і недоліки методу експертного опитування.

Тема 6. Тести в соціології

1. Поняття тесту.
2. Історія розвитку тестових досліджень. Об'єкт дослідження тестів.
3. Варіанти застосування тестів у соціологічному дослідженні.
4. Функції тестів.
5. Форми тестових процедур. Тести-опитувальники. Ситуативні тести та тести дій. Проективні методики.
6. Основні вимоги до тестів. Надійність тестів.
7. Переваги та недоліки використання тестів в соціології.

Модуль 2. Кількісні методи соціологічних досліджень

Тема 7. Опитування

1. Роль опитування у зборі первинної соціальної інформації.
2. Характеристики респондентів.
3. Відбір інтерв'юєрів для роботи з респондентами.
4. Історія розвитку методу опитування.
5. Види опитування.

6. Переваги та недоліки опитування.
7. Процедура здійснення опитування. Висунення гіпотез та завдань опитування.
8. Інструментарій методу. Використання аудіовізуальних технічних засобів фіксації.

Тема 8. Анкетування

1. Анкетування як різновид опитування.
2. Розвиток анкетування як методу збору соціологічної інформації.
3. Види анкет.
4. Різновиди запитань в анкеті. Закриті та відкриті запитання. Перевірочні запитання. Формулювання питань. Дихотомічні варіанти відповідей.
5. Номінальна шкала. Порядкова шкала. Рангова шкала.
6. Соціально-демографічний блок анкети. Розділи анкет.
7. Вплив анкетера та сторонніх осіб на заповнення анкет. Соціально-психологічні умови заповнення анкет.
8. Обробка анкет. Використання технологічних засобів.
9. Переваги та недоліки анкетування.

Тема 9. Інтерв'ю

1. Інтерв'ю як різновид опитування.
2. Розвиток інтерв'ю як методу збору соціологічної інформації.
3. Види інтерв'ю.
4. Бланк інтерв'ю. Різновиди запитань в бланку інтерв'ю. Формулювання питань. Дихотомічні варіанти відповідей.
5. Номінальна шкала. Порядкова шкала. Рангова шкала.
6. Структура бланку інтерв'ю.
7. Вплив інтерв'юера та сторонніх осіб на заповнення бланків інтерв'ю. Соціально-психологічні умови проведення інтерв'ю.
8. Обробка бланків інтерв'ю. Використання технологічних засобів.
9. Переваги та недоліки інтерв'ю.

Тема 10. Поштове опитування. Пресове опитування

1. Поштове опитування як різновид кількісних методів.
2. Розвиток поштового опитування як методу збору соціологічної інформації.
3. Анкета поштового опитування.
4. Рівень повернення анкет. Способи підвищення повернення анкет. Строки проведення поштового опитування.
5. Пресове опитування як різновид кількісних методів.
6. Розвиток пресового опитування як методу збору соціологічної інформації.
7. Анкета пресового опитування. Різновиди запитань в анкеті.
8. Характеристики ЗМІ де розміщується анкета. Рівень повернення анкет.
9. Обробка анкет поштового та пресового опитування.
10. Використання технологічних засобів. Переваги та недоліки поштового та пресового опитування.

Тема 11. Телефонне опитування. Інтернет-опитування

1. Телефонне опитування як різновид кількісних методів.
2. Розвиток телефонного опитування як методу збору соціологічної інформації.
3. Телефонні книги та довідники як джерело інформації про абонентів. Абоненти мобільних операторів.
4. Оптимальний час для проведення телефонних опитувань. Ведення діалогу з абонентами телефонного зв'язку.
5. Переваги та недоліки телефонного опитування.
6. Інтернет опитування як різновид кількісних методів.
7. Розвиток Інтернет опитувань як методу збору соціологічної інформації.
8. Характеристики різних Інтернет-платформ для проведення опитування. Різновиди опитувальників в Інтернеті.
9. Контроль вибірки та надійність результатів.
10. Переваги та недоліки Інтернет опитувань.

Тема 12. Соціометрія

1. Соціометрія як метод вивчення взаємовідносин в колективі.
2. Історія розвитку методу соціометрії (Дж.Морено та його підхід).
3. Колектив як об'єкт вивчення соціометрії.
4. Соціометрична процедура.
5. Підготовка дослідника до участі в соціометрії.
6. Підходи до проведення соціометрії: параметричний та непараметричний.
7. Соціограма.
8. Соціоматриця.
9. Способи аналізу результатів соціометрії.
10. Використання технічних засобів при аналізі соціометрії.
11. Переваги та недоліки соціометричної процедури.

Тема 13. Метод вивчення соціальних дистанцій

1. Соціальні дистанції як об'єкт вивчення в соціології.
2. Способи вивчення соціальних дистанцій.
3. Шкала Богардуса як метод дослідження соціальних дистанцій.
4. Розвиток методу соціальних дистанцій. Емори Богардус і його варіанти адаптації опитувальника.
5. Варіації шкали Богардуса в Україні та Росії (Л.Почебут та Н.Паніна).
6. Використання технічних засобів при аналізі результатів даної методики.
7. Переваги та недоліки методу вивчення соціальних дистанцій.

Модуль 3. Якісні методи в соціологічних дослідженнях

Тема 14. Фокус група

1. Фокус група як класичний якісний метод соціології.
2. Історія розвитку методу фокус груп.

3. Методи відбору респондентів для фокус груп.
4. Роль модераторів та помічників під час фокус групи.
5. Використання відео та аудіо засобів під час фокус групи.
6. Вимоги до формування складу учасників фокус груп.
7. Тривалість фокус групи.
8. Складання гайду. Формулювання запитань.
9. Транскрибування текстів фокус груп.
10. Правила транскрибування.
11. Методи аналізу транскриптів. Метод Розенталей як стратегія дослідження текстів. Grounded Theory як метод аналізу тексту.
12. Переваги і недоліки методу фокус груп.

Тема 15. Глибинне інтерв'ю

1. Глибинне інтерв'ю як класичний якісний метод соціології.
2. Історія розвитку методу глибинного інтерв'ю.
3. Нарративне глибинне інтерв'ю.
4. Методи відбору респондентів для глибинного інтерв'ю.
5. Договір на участь респондентів у глибинному інтерв'ю.
6. Використання відео та аудіо засобів під час глибинного інтерв'ю.
7. Тривалість глибинного інтерв'ю.
8. Складання гайду. Формулювання запитань.
9. Транскрибування текстів глибинного інтерв'ю.
10. Правила транскрибування.
11. Методи аналізу транскриптів. Способи аналізу транскриптів.
12. Переваги і недоліки методу глибинного інтерв'ю.

Тема 16. Біографічне інтерв'ю та біографічний метод в соціології

1. Біографічні дані як джерело інформації в соціології.
2. Історії життя як основа біографічного методу.
3. Історичні витоки біографічного методу.
4. Особливості здійснення біографічного інтерв'ю.
5. Збір біографічного матеріалу.
6. Типи історій життя.
7. Повна історія життя. Тематична історія життя. Відредагована історія життя.
8. Публічні матеріали.
9. Приватні архівні матеріали. Автобіографія. Мемуари. Листування.
10. Переваги та недоліки біографічного методу.

Тема 17. Метод дослідження випадку. Case study

1. Метод дослідження випадку як якісна стратегія в соціології.
2. Сфери застосування методу дослідження випадку.
3. Типи case study.
4. Вибір випадків для аналізу.

5. Одиначні та множинні кейси. Передумови до застосування конкретного виду кейсів.
6. Case study в розв'язанні проблем клієнтів.
7. Історія сім'ї.
8. Залучення до case study спеціалістів з інших галузей.
9. Переваги та недоліки методу дослідження випадку.

Тема 18. Action research

1. Action research як сучасний метод дослідження в соціології.
2. Визначення та сфера застосування методу.
3. Специфіка та функції action research.
4. Філософські засади action research.
5. Стратегії проведення action research. Індивідуальна та командна стратегія проведення action research.
6. Циклічність здійснення методу для вирішення ситуації.
7. Використання інших методів збору соціологічної інформації для підсилення ефективності action research.
8. Переваги та недоліки action research.

Тема 19. Дискурс-аналіз

1. Дискурс як джерело інформації в соціології.
2. Історія еволюції моду дискурс-аналізу. Теорія дискурсу Е.Лаклау та Ш.Муффа. Критичний дискурс-аналіз. Дискурсивна психологія.
3. Мовленнєва діяльність та її соціальна значущість.
4. Модель дискурсу: смислове поле, тональність та способи реалізації дискурсу.
5. Дослідницькі підходи в дискурс-аналізі. Текстуальний підхід. Інтер- та гіпертекстуальний підхід. Контекстуальний підхід.
6. Покрокова стратегія дискурс-аналізу.
7. Переваги та недоліки дискурс-аналізу.

Тема 20. Наративний аналіз

1. Наративний аналіз як якісна стратегія в соціології. Сфери застосування наративного аналізу.
2. Історія становлення наративного аналізу. Наративістські концепції пояснення (А. Данто, У. Геллі, М. Вайт, Т. М. Гуд та ін.).
3. Покрокова стратегія наративного аналізу.
4. Наративний аналіз транскриптів.
5. Наративний аналіз наукових текстів та художньої літератури.
6. Переваги та недоліки методу дослідження випадку.

Тема 21. Візуальна соціологія

1. Візуальна соціологія як якісна стратегія в соціології. Сфери застосування візуальної соціології.

2. Історія становлення наративного аналізу: постструктуралізм та семіотика як предтеча візуальної соціології.
3. Дослідження реклами.
4. Дослідження фільмів.
5. Дослідження напрямків та течій в мистецтві. Вивчення сексуальності, еротизму, образів мужності та жіночності.
6. Аналіз візуальних матеріалів у ЗМІ.
7. Аналіз фотографій.
8. Переваги та недоліки візуальної соціології.

Тестові завдання для самоконтролю

Завдання 1-го рівня

1. Вкажіть метод збору інформації за критерієм типу умов становища об'єкта
 - А) Спостереження
 - Б) Повторне
 - В) Польове
 - Г) Емпірико-теоретичне
2. Якої умови обґрунтування валідності тесту не існує
 - А) Валідність відносно піддослідного
 - Б) Валідність відносно критерію
 - В) валідність відносно змісту
 - Г) Валідність відносно конструктів
3. Яких характеристик груп при експерименті не існує:
 - А) нейтральні;
 - Б) факторні;
 - В) лінійні;
 - Г) контрольні.
4. Що не є інструментарієм при проведенні спостереження
 - 1) щоденник спостереження;
 - 2) картки для реєстрації одиниць спостереження;
 - 3) протокол спостереження;
 - 4) відомість обліку одиниць спостереження.
5. У практиці соціологічних досліджень не використовується експертне опитування:
 - А) для категоризації соціологічних процедур
 - Б) для прогнозу розвитку того чи іншого явища
 - В) для оцінки ступеня достовірності масового опитування
 - Г) для збору попередньої інформації про проблему дослідження (зондаж)
6. Вкажіть метод збору інформації за критерієм міри вираженості динаміки об'єкта
 - А) Спостереження
 - Б) Новаторське
 - В) Аналітичне
 - Г) Моніторингове
7. Міра точності та постійності, з якою вимірюється якість особистості та характеризує свободу процедури тестування від похибок?
 - А) Валідність тесту
 - Б) Науковість тесту
 - В) Норма тесту
 - Г) Надійність тесту.
8. Експерт не може брати участь в опитуванні як:

- А) Модератор, ведення діалогу з соціологами
- Б) Генератор, джерело ідей, гіпотез і пропозицій
- В) Арбітр за оцінкою наявних даних, характеристик і показників об'єкта
- Г) Аудитор з оцінки умов постановки експерименту

9. Що не інструментарієм при проведенні спостереження

- А) щоденник спостереження;
- Б) картки для реєстрації одиниць спостереження;
- В) протокол спостереження;
- Г) відомість обліку одиниць спостереження

10. ... експеримент характеризується тим, що аналізу піддається одна і та ж група, яка одночасно є і контрольною (її первинний стан), і експериментальною (її стан після зміни однієї або кількох характеристик):

- 1) лабораторний;
- 2) польовий;
- 3) лінійний;
- 4) паралельний.

11. Вкажіть метод збору інформації за критерієм глибини та складності аналізу

- А) Контент-аналіз
- Б) Повторне
- В) Польове
- Г) Розвідувальне

12. Середній рівень розвитку великої сукупності людей, схожих на даного піддослідного за рядом соціально-демографічних характеристик

- А) Валідність тесту
- Б) Науковість тесту
- В) Норма тесту
- Г) Надійність тесту.

13. Якого методу відбору експериментальних груп не існує:

- А) метод випадкового відбору;
- Б) метод попарного відбору;
- В) метод лінійного відбору;
- Г) метод структурної або квотної вибірки.

14. ... називають спостереження, коли спостерігач зобов'язаний знаходитися поза досліджуваним об'єктом, сприймати цей об'єкт з боку, жодним чином не втручаючись в природний хід подій

- А) відкрите;
- Б) лабораторне;
- В) польове;
- Г) невключене.

15. Основним критерієм відбору експертів є їхня ...

- А) громадянська позиція;
- Б) прописка;
- В) компетентність;
- Г) робота в науковій установі.

16. Якого методу відбору експериментальних груп не існує:

- 1) метод випадкового відбору;
- 2) метод попарного відбору;
- 3) метод лінійного відбору;
- 4) метод структурної або квотної вибірки.

17. ... - середній рівень розвитку великої сукупності людей, схожих на даного випробуваного з низки соціально-демографічних характеристик

- 1) тестовий поріг
- 2) функція тесту
- 3) еталон тесту
- 4) норма тесту

18. Якого рівня обґрунтування валідності тестів не існує

- 1) валідність щодо суб'єкта
- 2) валідність щодо критерію
- 3) валідність щодо змісту
- 4) валідність щодо конструктів

19. Що не є метою при проведенні соціометричної процедури:

- 1) виявлення професійних та комунікаційних компетенцій учасників колективу (в першу чергу шкільного та студентського);
- 2) вимір ступеня згуртованості-роз'єднаності в групі;
- 3) виявлення «соціометричних позицій», тобто співвідносного авторитету членів групи по ознаках симпатії-антипатії, де на крайніх полюсах виявляються «лідер» групи і «відкинутий»;
- 4) виявлення внутрішньогрупових підсистем, згуртованих утворень, на чолі яких можуть бути свої неформальні лідери.

20. Як за версією Інституту соціології НАН України називають вибір респондентами позицій «6» та «7» на шкалі соціальних дистанцій (Шкала Богардуса)

- 1) антисемітизм;
- 2) геноцид;
- 3) сегрегація;
- 4) ксенофобія.

21. Як називається парадокс, при якому вивчення соціальних установок не відображає проявів поведінки

- 1) парадокс Ахувія
- 2) парадокс Паніної
- 3) парадокс Ла П'єра
- 3) парадокс Богардуса

22. ... експеримент характеризується тим, що аналізу піддається одна і та ж група, яка одночасно є і контрольною (її первинний стан), і експериментальною (її стан після зміни однієї або кількох характеристик):

- 1) лабораторний;
- 2) польовий;
- 3) лінійний;

4) паралельний.

23. Здатність тесту враховувати національні (у тому числі й соціальні) і регіональні особливості називається

- 1) валідністю
- 2) нормою тесту
- 3) адаптованістю
- 4) репрезентативністю

24. Надійність відображає ступінь ..., з якою вимірюється якість особистості, і характеризує свободу процедури тестування від похибок

- 1) валідності та відкритості
- 2) точності і постійності
- 3) правильності та повторюваності
- 4) репрезентативності та адекватності

25. Як називається соціометрична процедура, коли випробуваному пропонується відповісти на питання соціометричної картки без обмеження числа виборів випробуваного.

- 1) параметрична;
- 2) непараметрична;
- 3) соціограма;
- 4) соціоматриця.

26. Як в Шкалі Богардуса позначається 4 позиція (за версією Н.Паніної)

- 1) «близьких друзів»;
- 2) «сусідів»;
- 3) «колег по роботі»;
- 4) «жителів України».

27. Спосіб інтерпретації Шкали Богардуса при якому позиції розглядаються в діапазоні від -3 до +3 називається...

- 1) уніполярний
- 2) біполярний
- 3) багатополярний
- 4) полярний

28. Яких «історій життя» не існує при використанні біографічного методу повні;

відкриті;
тематичні;
відредаговані.

29. В якій ситуації не слід застосовувати одинично-цілісне і одинично-складене кейс-стаді:

- 1) для перевірки чітко сформульованої теорії на основі критичного кейса, тобто кейса, що повністю відповідає всім аспектам перевіркової теорії;
- 2) коли кейс є унікальним або зустрічається настільки рідко, що навіть вивчення одного з них є цінним в науковому сенсі;
- 3) коли кейс не є типовим, відповідно, не може дати інформацію щодо модальної ситуації в тій чи іншій сфері суспільного життя;
- 4) при вивченні феномена, до якого раніше не було доступу.

30. Складання та аналіз історії сім'ї не вимагає виконання.

1). Знайомство з тим життєвим матеріалом, збір всіх необхідних додаткових даних про феномени, форми і особливості протікання процесів.

2). Виявлення внутрішньогрупових підсистем, згуртованих утворень, на чолі яких можуть бути свої неформальні лідери

3). Забезпечення умов, необхідних для перевірки зроблених гіпотез (в процесі формування міжособистісних відносин з клієнтом для довірчого і відвертої розмови про соціально несхвалюваних сторін життя).

4). Пошук можливостей застосування створених гіпотетичних моделей на практиці, тобто в процесі взаємодії з членами, впливу на них, надання їм допомоги.

31. Як називається спосіб структурування дискусії під час фокус групи коли дискусія починається з найбільш широкої теми, потім тематика звужується

1) гомогенна дискусія;

2) гетерогенна дискусія;

3) пряма лійка;

4) зворотна лійка.

32. Як називається документ, який підписує респондент перед глибинним інтерв'ю

1) гайд;

2) робочий договір про зустріч;

3) план дискусії;

4) лист про наміри.

33. Action research (AR) - сімейство науково-практичних методологій, які на рівних підставах використовують методи наукового пізнання (опитування, спостереження, діагностику, експертизу та ін.) і ...

1) формування «історії життя»;

2) виявлення відносин у колективі;

3) концептуалізацію життєвих установок;

4) активне втручання в об'єкт дослідження.

34. Якої школи дискурс-аналізу ніколи не існувало

1) французька структурно-семіотична;

2) шведська лінгвістична;

3) голландська когнітивно-прагматична;

4) англійська логіко-аналітична.

35. Що не входить в перелік запитань Г.Беккера щодо того, чи може певна фотографія бути предметом аналізу

1) Яка різниця між людьми, зображеними а цій фотографії?

2) Які очікування кожен індивід, який належить до певного статусу, має щодо поведінки інших?

3) Які цінності несе певна фотографія для аудиторії?

4) Якими є можливі наслідки порушення очікувань аудиторії?

36. До приватних архівних матеріалів, використовуваним при вивченні «історії життя», відносять особисті записи та документи. Основний тип приватного документа - це ...

- 1) щоденник;
- 2) картки для реєстрації інтерв'ю;
- 3) паспорт;
- 4) автобіографія.

37. В якій ситуації не слід застосовувати одинично-цілісне і одинично-складене кейс-стаді:

- 1) для перевірки чітко сформульованої практики на основі критичного кейса, тобто кейса, що повністю відповідає всім аспектам перевіркової практики;
- 2) при проведенні лонгітюдного дослідження, в рамках якого кейс вивчається два або більше разів по ходу часу.
- 3) коли кейс є типовим, відповідно, може дати інформацію щодо модальної ситуації в тій чи іншій сфері суспільного життя;
- 4) коли кейс є унікальним або зустрічається настільки зрідка, що навіть вивчення одного з них є цінним в науковому сенсі.

38. Складання та аналіз історії сім'ї не вимагає виконання.

- 1). Знайомство з тим життєвим матеріалом, збір всіх необхідних додаткових даних про феномени, форми і особливості протікання процесів.
- 2). Побудова відповідних гіпотез (припущень) про внутрішні механізми і причини процесу аномального розвитку, що базуються на узагальненні всіх відомостей.
- 3). Забезпечення умов, необхідних для перевірки зроблених гіпотез (в процесі формування міжособистісних відносин з клієнтом для довірчої розмови про соціально несхвалювані сторони життя).
- 4). Виявлення професійних та комунікаційних компетенцій учасників колективу.

39. Принцип сегрегації за статтю під час фокус групи слід більш строго проводити серед ...

- 1) менш освічених верств населення;
- 2) малозабезпечених верств населення;
- 3) осіб похилого віку;
- 4) мешканців сіл.

40. Як називається вид глибинного інтерв'ю, коли дослідник мінімально втручається в хід дискусії:

- 1) відкрите;
- 2) одиничне;
- 3) нарративне;
- 4) вільне.

41. Не є рисою Action research:

- 1) максимально повна і активна участь респондентів (випробовуваних, учасників) у дослідженні, в якому вони часто бачать засіб досягнення своїх власних цілей;
- 2) респонденти, займаючи активну позицію, перетворюються на суб'єктів дослідження, рівних вченим і замовникам;
- 3) в процесі дослідження відбувається навчання, збільшення знань і кваліфікації, які респонденти негайно інвестують знову в дослідження, домагаючись більш високих результатів;
- 4) моделювання та вирішення штучно створених проблемних ситуацій, що впливає на зростання компетентності учасників.

42. Програма емпіричних досліджень в рамках дискурс-аналізу не включає вирішення питання:

- 1) вибір одиничного або множинного дискурсу;
- 2) які зміни фіксуються в дискурсі за певний період часу;
- 3) до якої аудиторії дискурс звернений і в яких соціальних сферах задіяний;
- 4) які явні та приховані сюжети, жанри і сценарії.

43. Якого етапу процедурного розгляду наративу не існує:

- 1) виокремлення мовленнєвих відміток початку та кінця оповіді та виділення відносно простого наративу;
- 2) підрахунок частот появи в наративі певних категорій та концептів;
- 3) формальний аналіз наративу з точки зору співвідношення елементів наративної структури;
- 4) з'ясування соціальної ролі наративу.

Завдання 2-го рівня (опис понять)

Дайте визначення поняттю «тестування»

Дайте визначення поняттю «розвідувальне дослідження»

Дайте визначення поняттю «невключене спостереження»

Дайте визначення поняттю «невключене спостереження»

Дайте визначення поняттю «включене спостереження»

Дайте визначення поняттю «включене спостереження»

Дайте визначення поняттю «соціоматриця»

Дайте визначення поняттю «послідовний експеримент»

Опишіть поняття «лабораторний експеримент»

Опишіть поняття «соціометричний індекс»

Опишіть поняття «фокусоване групове інтерв'ю»

Опишіть поняття «біографічне інтерв'ю»

Дайте визначення поняттю «кейс-стаді»

Дайте визначення поняттю «історія життя»

Завдання 3-го рівня (описові)

Опишіть процедуру заочного експертного опитування

Опишіть процедуру очного експертного опитування

Розкрийте класифікацію методів соціологічного дослідження

Опишіть процедуру проведення соціометрії

Опишіть процедуру інтерпретації Шкали Богардуса при вивченні міжнетічних відносин

Опишіть процедуру здійснення глибинного інтерв'ю

Опишіть процедуру проведення кейс-стаді

Перелік курсових робіт з дисципліни «Методи збору соціологічної інформації»

1. Різновиди соціологічних досліджень, їх особливості.
2. Особливості розвідувального, описового, аналітичного типів досліджень.
3. Сутність процедур інтерпретації та операціоналізації основних понять дослідження: на прикладі конкретного дослідження.
4. Основні кроки процедури формулювання гіпотез: на прикладі конкретного дослідження.
5. Різновиди планів організації дослідження та відмінності між ними.
6. Кейс стаді-історія життя, історія сім'ї як якісний метод збору соціологічної інформації.
7. Особливості методу фокус-груп в емпіричній соціології.
8. Основні поняття і процедури в соціометрії.
9. Використання соціометрії в дослідженні малих соціальних груп.
10. Особливості застосування якісних методів в соціології.
11. Застосування методу експертних оцінок в дослідженні трудової міграції.
12. Спостереження – як метод збору інформації в соціології.
13. Використання контент-аналізу як методу в соціології.
14. Анкета як інструментарій соціологічного дослідження.
15. Роль соціологічних досліджень у вивченні актуальних проблем і прогнозуванні розвитку соціальних явищ і процесів в українському суспільстві.
16. Молода сім'я як об'єкт соціологічного дослідження.
17. Основні елементи соціальної структури українського суспільства: статусні верстви населення.
18. Ефективність діяльності ЗМК та соціологічні методи їх дослідження.
19. Зміст і особливості освіти як соціального інституту.
20. Соціологія як наука про соціальні спільноти. Типи соціальних спільнот.
21. Освіта як соціальний інститут: головні ознаки, структура, функції.
22. Масова комунікація в сучасній соціокультурній картині світу
23. Соціологічне дослідження в системі соціологічного знання. Поняття соціологічного дослідження.
24. Спостереження як загальнонауковий метод.
25. Загальна логіка експерименту. Висунення гіпотез та завдань експерименту.
26. Історія методу аналізу документів. Кількісні та якісні стратегії аналізу документів.
27. Освіта як соціальний інститут.

28. Освіта як фактор соціальної мобільності.
29. Міграції як просторова самоорганізація населення.
30. Зовнішня трудова міграція в сучасному українському суспільстві:
31. Деструктивні фактори процесу соціалізації молоді у сучасному суспільстві.
32. Масова культура і мистецтво в сучасному соціальному житті.
33. Паблік рілейшнз як соціальний інститут.
34. Особливості розвитку соціального інституту PR в Україні.
35. Елітарна, народна і масова культура: конфлікт і взаємний вплив.
36. Вплив масової комунікації на соціальні процеси.
37. Масова комунікація та соціальне управління.
38. Масова комунікація як соціальний процес.

**Питання до іспиту з дисципліни
“Методи збору соціологічної інформації”**

1. Соціологічне дослідження в системі соціологічного знання. Поняття соціологічного дослідження.
2. Критерії до типологізації методів соціологічних досліджень.
3. Розвідувальне (пілотажне або зондажне) дослідження. Описове дослідження. Аналітичне дослідження.
4. Види методів дослідження за типом та рівнем дослідницької діяльності: теоретичні, емпіричні, емпірико-теоретичні.
5. Види методів дослідження за умовами проведення: польові та лабораторні.
6. Нетрадиційні критерії для типологізації методів соціологічних досліджень.
7. Спостереження як загальнонауковий метод.
8. Особливості використання спостереження в соціологічних дослідженнях.
9. Процедура здійснення спостереження. Висунення гіпотез та завдань спостереження.
10. Інструментарій методу спостереження: щоденник спостереження, картки для реєстрації одиниць спостереження, протокол спостереження, класифікатор контент-аналізу щоденникових і протокольних записів.
11. Переваги та недоліки спостереження.
12. Види спостережень. Невключене і включене спостереження. Лабораторне, польове і лабораторно-польове дослідження. Стандартизоване та нестандартне спостереження. Систематичне, епізодичне та випадкове спостереження.
13. Експеримент як загальнонауковий метод.
14. Особливості використання експерименту в соціологічних дослідженнях.
15. Процедура здійснення експерименту.
16. Загальна логіка експерименту. Висунення гіпотез та завдань експерименту.
17. Характеристики груп, що впливають на проведення: нейтральні, факторні, контрольні. Експериментальні групи: контрольні, експериментальні.
18. Переваги та недоліки експерименту.
19. Види експериментів. Лінійний експеримент. Паралельний експеримент. Послідовний експеримент. Методи відбору експериментальних груп: метод випадкового відбору, метод попарного відбору, метод структурної або квотної вибірки.
20. Поняття документу. Класифікація документів.
21. Способи аналізу документів. Достовірність інформації в документальних джерелах.
22. Історія методу аналізу документів. Кількісні та якісні стратегії аналізу документів.
23. Процедура проведення кількісного аналізу документів. Підготовка словників аналізу документів (кореляційний словник, словник заміщення).
24. Процедура проведення якісного аналізу документів. Роль дослідника у проведенні якісної процедури аналізу документів.
25. Тріангуляція як метод поєднання кількісного та якісного аналізу документів.

26. Транскрибування текстів. Правила транскрибування. Методи аналізу транскриптів.
27. Метод Розенталей як стратегія дослідження текстів. Grounded Theory як метод аналізу тексту.
28. Експертне опитування як метод отримання соціальної інформації. Історія розвитку експертних опитувань.
29. Експерт як джерело суспільно важливої інформації.
30. Вид експертів. Відбір експертів. Принцип «снігової кулі».
31. Способи роботи експертів. Метод дельфійських груп.
32. Документи експертного опитування. Технічне забезпечення експертного опитування.
33. Переваги і недоліки методу експертного опитування.
34. Поняття тесту.
35. Історія розвитку тестових досліджень. Об'єкт дослідження тестів.
36. Варіанти застосування тестів у соціологічному дослідженні.
37. Функції тестів.
38. Форми тестових процедур. Тести-опитувальники. Ситуативні тести та тести дій. Проективні методики.
39. Основні вимоги до тестів. Надійність тестів.
40. Переваги та недоліки використання тестів в соціології.
41. Роль опитування у зборі первинної соціальної інформації.
42. Характеристики респондентів.
43. Відбір інтерв'юерів для роботи з респондентами.
44. Історія розвитку методу опитування.
45. Види опитування.
46. Переваги та недоліки опитування.
47. Процедура здійснення опитування. Висунення гіпотез та завдань опитування.
48. Анкетування як різновид опитування.
49. Види анкет. Різновиди запитань в анкеті. Закриті та відкриті запитання. Перевірочні запитання. Формулювання питань. Дихотомічні варіанти відповідей.
50. Соціально-демографічний блок анкети. Розділи анкет.
51. Вплив анкетера та сторонніх осіб на заповнення анкет. Соціально-психологічні умови заповнення анкет.
52. Переваги та недоліки анкетування.
53. Інтерв'ю як різновид опитування.
54. Види інтерв'ю.
55. Бланк інтерв'ю. Різновиди запитань в бланку інтерв'ю. Формулювання питань. Дихотомічні варіанти відповідей.
56. Вплив інтерв'юера та сторонніх осіб на заповнення бланків інтерв'ю. Соціально-психологічні умови проведення інтерв'ю.
57. Обробка бланків інтерв'ю. Використання технологічних засобів.
58. Переваги та недоліки інтерв'ю.
59. Поштове опитування як різновид кількісних методів.

60. Розвиток поштового опитування як методу збору соціологічної інформації.
61. Анкета поштового опитування. Рівень повернення анкет. Способи підвищення повернення анкет. Строки проведення поштового опитування.
62. Пресове опитування як різновид кількісних методів.
63. Розвиток пресового опитування як методу збору соціологічної інформації.
64. Анкета пресового опитування. Різновиди запитань в анкеті.
65. Характеристики ЗМІ де розміщується анкета. Рівень повернення анкет.
66. Обробка анкет поштового та пресового опитування.
67. Використання технологічних засобів. Переваги та недоліки поштового та пресового опитування.
68. Телефонне опитування як різновид кількісних методів.
69. Розвиток телефонного опитування як методу збору соціологічної інформації.
70. Телефонні книги та довідники як джерело інформації про абонентів. Абоненти мобільних операторів.
71. Оптимальний час для проведення телефонних опитувань. Ведення діалогу з абонентами телефонного зв'язку.
72. Переваги та недоліки телефонного опитування.
73. Інтернет опитування як різновид кількісних методів.
74. Розвиток Інтернет опитувань як методу збору соціологічної інформації.
75. Характеристики різних Інтернет-платформ для проведення опитування. Різновиди опитувальників в Інтернеті.
76. Контроль вибірки та надійність результатів.
77. Переваги та недоліки Інтернет опитувань.
78. Соціометрія як метод вивчення взаємовідносин в колективі.
79. Історія розвитку методу соціометрії (Дж.Морено та його підхід).
80. Колектив як об'єкт вивчення соціометрії.
81. Соціометрична процедура.
82. Підготовка дослідника до участі в соціометрії.
83. Підходи до проведення соціометрії: параметричний та непараметричний.
84. Соціограма. Соціоматриця.
85. Способи аналізу результатів соціометрії.
86. Переваги та недоліки соціометричної процедури.
87. Соціальні дистанції як об'єкт вивчення в соціології.
88. Способи вивчення соціальних дистанцій.
89. Шкала Боградуса як метод дослідження соціальних дистанцій.
90. Варіації шкали Богардуса в Україні та Росії (Л.Почебут та Н.Паніна).
91. Переваги та недоліки методу вивчення соціальних дистанцій.
92. Фокус група як класичний якісний метод соціології.
93. Історія розвитку методу фокус груп.
94. Методи відбору респондентів для фокус груп.
95. Роль модераторів та помічників під час фокус групи. Використання відео та аудіо засобів під час фокус групи.
96. Вимоги до формування складу учасників фокус груп.
97. Тривалість фокус групи.

98. Складання гайду. Формулювання запитань.
99. Переваги і недоліки методу фокус груп.
100. Глибинне інтерв'ю як класичний якісний метод соціології.
101. Історія розвитку методу глибинного інтерв'ю.
102. Нарративне глибинне інтерв'ю.
103. Методи відбору респондентів для глибинного інтерв'ю.
104. Договір на участь респондентів у глибинному інтерв'ю.
105. Використання відео та аудіо засобів під час глибинного інтерв'ю.
106. Тривалість глибинного інтерв'ю.
107. Складання гайду глибинного інтерв'ю. Формулювання запитань.
108. Транскрибування текстів глибинного інтерв'ю. Правила транскрибування.
109. Методи аналізу транскриптів. Способи аналізу транскриптів.
110. Переваги і недоліки методу глибинного інтерв'ю.
111. Біографічні дані як джерело інформації в соціології.
112. Історії життя як основа біографічного методу.
113. Історичні витоки біографічного методу.
114. Особливості здійснення біографічного інтерв'ю.
115. Збір біографічного матеріалу.
116. Типи історій життя.
117. Повна історія життя. Тематична історія життя. Відредагована історія життя.
118. Публічні матеріали. Приватні архівні матеріали. Автобіографія. Мемуари. Листування.
119. Переваги та недоліки біографічного методу.
120. Метод дослідження випадку як якісна стратегія в соціології.
121. Сфери застосування методу дослідження випадку.
122. Типи case study.
123. Вибір випадків для аналізу.
124. Одиначні та множинні кейси. Передумови до застосування конкретного виду кейсів.
125. Case study в розв'язанні проблем клієнтів. Історія сім'ї.
126. Залучення до case study спеціалістів з інших галузей.
127. Переваги та недоліки методу дослідження випадку.
128. Action research як сучасний метод дослідження в соціології.
129. Визначення та сфера застосування методу.
130. Специфіка та функції action research.
131. Філософські засади action research.
132. Стратегії проведення action research. Індивідуальна та командна стратегія проведення action research.
133. Циклічність здійснення методу action research для вирішення ситуації.
134. Використання інших методів збору соціологічної інформації для підсилення ефективності action research.
135. Переваги та недоліки action research.
136. Дискурс-аналіз як метод дослідження мовленнєвої діяльності
137. Школи та підходи в рамках дискурс-аналізу.
138. Наративний аналіз в соціології.

139. Покрокова стратегія нарративного аналізу.

140. Візуальна соціологія

Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Вербець, В. В. Соціологія. К. : Кондор, 2009. – 550 с.
2. Вибіркове спостереження: Термінологічний словник. К.: НТК статистичних досліджень, 2004. 140 с.
3. Головін С.Ю. Словник психолога-практика / С.Ю Головін.- Мінськ: АСТ, 2001. 976 с.
4. Директива ESOMAR. Керівництво щодо проведення опитувань громадської думки . Маркетинг в Україні. 2003. № 2. С. 95.
5. Докаша В.І. Соціологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. 2-ге вид., доопр., доп. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. 448 с
6. Єжова Л. Ф. Інформаційний маркетинг: Навч. Посібник. К.: КНЕУ, 2002. 560 с.
7. Костенко Н.В., Іванов В.Ф. Досвід контент-аналізу. Моделі та практики. Київ, 2003.
8. Кохана В.В Тематичний словник-довідник з соціології. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2009. 112с.
9. Паніна Н.В., Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій / 2-е видання, доповнене. К., 2007. 320 с.
10. Паніотто В., Криза в методах опитування та шляхи їх подолання. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2011. № 1. С. 14.
11. Пархоменко В.М. Методи вибірових обстежень: Навчальний посібник. К.: 2001. 148 с.
12. Радугин А.А. Соціологія. Центр, 2001. 342 с.
13. Сірий Є.В. Соціологія. Навчальний посібник. К.: Атіка, 2004. 480 с.
14. Суїменко Є. І. Анкетне опитування: мистецтво ставити запитання http://i-soc.com.ua/school/suimenko_ank.pdf.
15. Сучасні методи збору і аналізу даних в соціології. Матеріали VI Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В.Паніної. К.: ІС НАНУ, 2013.
16. Соціологічна культура: числа і смисли. Матеріали Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В. Паніної. К.: ІС НАНУ, 2011.
17. Соціолог між покликанням і визнанням. Матеріали міжнародних читань ім. Н.В.Паніної. К., 2010.
18. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / За заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К., Іванова В. Київ: Кондор, 2018. 256 с.
19. Мазурик О. В., Єрескова Т. В., Никифорова Н. О. Методологія та методи соціологічних досліджень: практикум. Донецьк: Східний видавничий дім, 2011. 232 с.
20. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження. Київ: Наукова думка, 2006. 232 с.
21. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. Київ: КиєвоМогилянська академія, 2017. 342 с.

Допоміжна

1. Академія української преси. URL:<http://www.aup.com.ua/en/mainen/>
2. Архів журналу «Соціологія: теорія методи, Маркетинг». URL: <http://stmm.in.ua/archive/>
3. Інститут соціології НАН України. URL: <http://i-soc.com.ua/>
3. International Sociology: SAGE Journals. URL: <https://journals.sagepub.com/home/iss>
4. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>
5. Портал «Медіаосвіта і медіаграмотність». URL:<http://medialiteracy.org.ua/> Соціологічна асоціація України. URL:<http://www.sau.kiev.ua/>
6. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <http://ratinggroup.ua/>
9. Соціологія та соціальні дослідження: що, як, навіщо? Онлайн курс на платформі Prometheus. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/IRF/SOC101/2015_T1/about
7. SOCIS: Центр соціальних та маркетингових досліджень. URL: <http://socis.kiev.ua/ua/>
8. Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. URL: <http://www.uisr.org.ua/>
9. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>
10. Центр Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua/>
11. Центр соціальний моніторинг. URL: <https://smc.org.ua/>
12. Babbie E. The Practice of Social Research.- Wadsworth, Cengage Learning, 2010.- 625 p.
13. John A. Rice. Mathematical Statistics And Data Analysis. Duxbury Advanced Series. Available 2010 Titles Enhanced Web Assign Series. .- Cengage Learning, 2007, ISBN0534399428, 9780534399429, 603 p.
14. Kumar R. Research methodology: A step-by-step guide for beginners.- SAGE, 2012.- 432 p.